

SLOVENSKA ANTROPOLOGIJA V 21. STOLETJU

ANALIZA TEMATSKEGA POLJA

ANDREJ NATERER, LUKA VERHOVNIK IN POLONCA ŠKERGET

Izhajajoč iz vprašanja, kaj je slovenska antropologija na pragu 21. stoletja, članek odkriva njene temeljne vsebinske značilnosti. Na podlagi analize vsebine 1162 znanstvenih člankov, poglavij, raziskovalnih poročil, poglavij v knjigah in knjig, objavljenih med letoma 2000 in 2021 in katerih avtorji so izbrani slovenski antropologi, članek detektira temeljne teme in tematske sklope ter na tej osnovi mapira vsebino, strukturo in povezanost polja slovenske antropologije. Rezultati kažejo, da: 1. je v slovenski antropologiji 25 tematskih sklopov, ki so po frekventnosti in kontinuiranosti razdeljeni v primarno, sekundarno in terciarno skupino; 2. da je polje slovenske antropologije sicer tematsko bogato in razgibano, vendar pa so teme razmeroma izolirane, ozko fokusirane in kažejo nizko stopnjo tematskega prepletanja; 3. da je polje močno feminizirano; 4. da ima nizko stopnjo mednarodnega dosega in je pretežno osredinjeno na nacionalni kontekst ter 5. da ima tudi z vidika citiranosti razmeroma omejen znanstveni domet. Ključne besede: slovenska antropologija, tematska analiza, 21. stoletje, analiza vsebine

Starting with the question, "What is anthropology in Slovenia at the onset of the 21st century?" we performed a content analysis of 1162 articles, book chapters, research reports, and books authored by Slovenian anthropologists between 2000 and 2021 and found several basic structures and themes that delineate a map of Slovenian anthropology. The results show that (1) within Slovenian anthropology there are 25 thematic groups that can be categorized as primary, secondary, and tertiary, based on their frequency and continuity; (2) Slovenian anthropology exhibits thematic variety, but its central themes are relatively isolated and narrow in focus; (3) the field of Slovenian anthropology is heavily feminized; (4) it exhibits low levels of international reach, making it primarily limited to national context; and (5) themes within Slovenian anthropology exhibit relatively low levels of scientific reach.

Keywords: Slovenian anthropology, thematic analysis, 21st century, content analysis

Še »generacijo nazaj je bila antropologija zunaj akademskih krogov komaj poznana veda. [...] Antropologi so odhajali na terensko delo v oddaljene kraje in se vračali s fascinantnimi, a pogosto ezoteričnimi analizami sorodstva, požigalniškega kmetovanja ali bojevanja med 'drugimi'. [...] To se je spremenilo.« (Eriksen, 2004: 3)

Antropologija danes ne zajema zgolj raziskav »drugih«, eksotičnega, oddaljenega in nenavadnega, svet se je transformiral, moderniziral in globaliziral, postal je večji in manjši hkrati, v vsakem pogledu pa kompleksnejši in zapletenejši, čemur antropologija uspešno sledi. Razvoju družboslovnih in humanističnih znanosti je sledila tudi antropologija. Danes uspešno obravnava tehnološke, ekonomske, socialne in kulturne manifestacije sodobnega sveta in je po besedah Thomasa H. Eriksena edina veda, ki ima ustrezno zasnovo in metodološko opremo, da »preučuje ljudi v družbah v najrazličnejših okoliščinah, ki si jih je mogoče zamisliti, in kljub temu išče vzorce in podobnosti, vendar je globoko kritična do hitrih rešitev in poenostavljenih odgovorov na kompleksna vprašanja« (Eriksen, 2004: 6). V skladu s takšno ugotovitvijo je treba sodobno antropologijo v primerjavi z njenimi začetki prepoznati kot neprimerno kompleksnejšo in modernizirano. Njena kompleksnost

je očitna predvsem na dveh področjih: v široki interdisciplinarni naravnosti (npr. Amit, 2006), metodološki pestrosti in inkluzivnosti (npr. Bernard, 2006).

Kljub temu oziroma mogoče prav zaradi tega se poraja temeljno vprašanje – kaj natančno je (sodobna) antropologija. Polje iskanja odgovora na to vprašanje je pestro in razgibano in med avtorji ni splošnega soglasja. Eriksen (2004), npr., s knjigo s pomenljivim naslovom »Kaj je antropologija?« prek temeljnih elementov vede zariše disciplinarno mejo in vsebino ter tako ponudi odgovor z dokaj klasičnim orisom antropologije, s katerim se številni avtorji strinjajo, čeprav je jasno, da je ta opredelitev nekoliko poenostavljena in da je polje sodobne antropologije bistveno kompleksnejše. Na drugi strani pa je vrsta avtorjev, ki zagovarjajo povsem drugačno stališče in predstavljajo polje antropologije kot notranje fragmentirano in neenotno, navzven pa celo nekoliko nejasno (npr. Wood, 2013). Robert Borofsky je v analizi 3266 člankov, objavljenih v 100 letih dokazal, da je obstoj štirih sestavnih podpodročij antropologije mit: sodelovanje med njenimi poddisciplinami je namreč tako šibko, da praktično ne obstaja, kar spodbija zgodovinsko-teoretske temelje antropologije. V to skupino avtorjev spada tudi Immanuel Wallerstein, ki se je v članku »Antropologija, sociologija in druge dvomljive discipline« osredinil na disciplinarne meje antropologije. Po njegovem mnenju ni, ne more in ne sme biti togih disciplinarnih mej, saj je

družbena konstrukcija disciplin kot intelektualnih prizorišč, kot so nastale v 19. stoletju, preživela svojo uporabnost in je danes velika ovira resnemu intelektualnemu delu. Čeprav je institucionalni okvir disciplin še vedno močan, obstajajo razpoke v strukturah znanja, zaradi katerih so manj trdne, kakor si predstavlja večina udeležencev. Če naj družbene vede opravijo zahtevano družbeno nalogo, – da zagotavljajo modro svetovanje o problemih sedanjosti – je čas, da smo zbrali bogastvo vsake discipline pri njihovi rekonstrukciji. (Wallerstein, 2003: 453)

Sodobni izzivi zahtevajo in prinašajo metodološko in vsebinsko prilagajanje, kar nedvomno vpliva na disciplinarne meje, njihovo pomikanje, stapljanje in prehajanje. Sodobna antropologija je ujeta v tem prostoru, kar pa nikakor ne pomeni, da se s problemom sprijema neuspešno. Dokaz, ki govori v prid tej trditvi, je mogoče najti v številnih novih, tudi divergentnih, občasno nenavadnih in navidez nasprotujočih si raziskovalnih pristopih, ki skušajo zaobseči sodobne socialne in kulturne fenomene z antropološke perspektive in običajno nosijo naziv »antropologija + ime raziskovalnega fenomena«. Tako lahko danes najdemo vse od antropologije vode (npr. Ballesterio, 2019), zraka (Batchelder, 2005), vremena in podnebja (Strauss, Orlove, 2003) do antropologije letališč (Korstanje, 2015), parkiranja (Chelcea, Iancu, 2015), interneta (Hart, 2004), telesne drže (Hewes, 1957) in celo antropologijo antropologije (Sangren, 2007). Medtem ko so takšne problematike in pristopi številni in v resnici pogumni, pa je razmeroma malo takšnih, ki bi sledili razvoju antropologije in zadovoljivo odgovorili na vprašanja o njenem disciplinarnem statusu in vsebinski strukturi. Prav zaradi tega ostaja neodgovorjeno vprašanje, kaj natančno je antropologija v 21. stoletju.

TEORETSKA OSNOVA

Osnovni cilj te razprave je analizirati vsebinsko polje antropologije v Sloveniji na začetku 21. stoletja. Z osredinjenjem na izbrane znanstvene objave slovenskih antropologov v zadnjih 22. letih skušamo najprej predstaviti vsebino, strukturo in razvoj polja slovenske antropologije, nato pa tudi odkriti druge značilnosti, ki so del njene integralne podobe. Tako usmerjena razprava temelji na dveh raziskovalnih vprašanjih: 1. kakšna je tematska struktura slovenske antropologije in 2. katere so njene druge značilnosti, ki jih je mogoče analizirati na podlagi metapodatkov, povezanih s temami oziroma objavami. S tema vprašanjema sledimo osnovnima ciljema: 1. mpirirati tematsko polje in 2. analizirati pomembne metapodatke, vezane na tematsko polje slovenske antropologije v zadnjih dveh desetletjih.

Čeprav je tak pristop prvi v slovenski antropologiji, je primerov v mednarodnem prostoru relativno veliko. Kot primer študije s podobnimi raziskovalnimi parametri lahko navedemo raziskavo Oliverja Furrerja, Howarda Thomasa in Anne Goussevskaje (2007). Avtorji z vsebinsko analizo raziščejo polje strateškega menedžmenta in z analizami objav v štirih področno najpomembnejših revijah v zadnjih 26. letih ilustrativno in analitično obravnavajo razmerja med področji strateškega menedžmenta, orišejo najpomembnejša tematska osišča in določijo najvplivnejše avtorje. Takšna analiza poleg zagotavljanja omejenih elementov omogoča tudi disciplinarni oris vede in oblikovanje projekcije prihodnjih teženj v njenem razvoju.

Tudi na nekaterih področjih antropologije je mogoče najti podobne študije. Raziskave so razmeroma maloštevilne in fokusno fragmentirane, vseeno pa prinašajo pomemben pogled na nekatera antropološka podpodročja. Takšna je študija Clarencea C. Gravleeja in Elizabeth Sweet (2008), v kateri avtorja s to metodo analizirata objave v izbranih revijah iz medicinske antropologije med letoma 1977 in 2002, pri čemer sistematično sledita različnim rabam konceptov rasa, etničnost in rasizem v medicinski antropologiji in sosednjih vedah. Podoben pristop sta za fizično antropologijo ubrala tudi Christopher M. Stojanowski in Jane E. Buikstra (2005). Analizirala sta vsebine člankov, objavljenih v reviji *American Journal of Physical Anthropology* v letih 1980–1984 in 1996–2000 in se med drugim osredinila na ugotavljanje glavnih tematskih področij, s čimer sta lahko orisala vsebinsko polje in disciplinarne meje objav. Analiza metapodatkov o avtorjih pa je omogočila pogled v intelektualno ozadje obravnavanih člankov.

Navedeni primeri so resda disciplinarno in vsebinsko različni, vseeno pa nakazujejo številna pomembna izhodišča za našo raziskavo. Najprej dokazujejo, da je s sistematično uporabo metode vsebinske analize mogoče obravnavati vsebinsko različne in časovno razpršene objave, iz njih pridobiti kvantitativne podatke in tako ustvariti univerzalno podatkovno bazo, ki omogoča nove analitične pristope in projekcije; ti zgolj na ravni objavljene vsebine praktično niso mogoči. Nadalje pa pokažejo, da je z ustreznim interpretativnim modelom takšen pristop mogoče uporabiti za oris vsebine in disciplinarnih mej izbranega področja, poleg tega pa tudi odkriti povezave z drugimi znanstvenimi področji. Na podlagi teh

izsledkov lahko sklenemo, da je metode omenjenih avtorjev mogoče uporabiti za načrt, ki je postavljen v jedro tukajšnje raziskave in je razvit v postavljenih raziskovalnih vprašanjih in odgovorih nanje.

METODOLOGIJA IN VZOREC

Analiza temelji na izbranih delih slovenskih raziskovalcev, ki so v bazi SICRIS uvrščeni na področje antropologije in avtomatsko razvrščeni po doseženih točkah. Ker v slovenskem prostoru obstajajo tudi avtorji, ki se v bazi niso samouvrstili oz. niso kategorizirani kot antropologi, vendar njihovega prispevka v antropologiji ne gre spregledati, je bil vzorec ustrezno nadgrajen. Končni vzorec 102 avtorjev je bil oblikovan na podlagi naslednjih korakov:

1. Za izbor avtorjev je bila uporabljena storitev baze SICRIS; ta avtomatsko razvrsti avtorje po upoštevanem številu točk, ki jih avtorji zberejo s svojimi deli, točkovanimi v skladu z metodologijo vrednotenja ARRS. Ker se razvrstitev avtorjev spreminja skladno s pridobljenimi točkami, smo za končni seznam upoštevali stanje na portalu SICRIS 17. 12. 2021, kar pomeni, da so bila dela, ki so upoštevana v tej analizi, evidentirana v bazi do tega datuma. Omenjena nadgradnja vzorca je bila izvedena 28. 8. 2022.
2. Oblikovani seznam je bil za vsakega od vključenih avtorjev dopolnjen s podatki o številu točk v bazi SICRIS, spolu avtorja in jeziku objave. Podatki so bili ekstrahirani iz javno dostopne evidence SICRIS oziroma dopolnjeni z uradnih spletnih strani, kjer se avtorji pojavljajo kot sodelavci (npr. spletne strani matičnih ustanov).
3. Seznam je bil dograjen z reprezentativnimi bibliografskimi enotami za vsakega avtorja za leta 2000–2021. Uporabljena je bila ekstrakcija reprezentativnih bibliografskih enot (storitev portala SICRIS), pri čemer so bili izmed vseh izbrani izvorni znanstveni članki, pregledni znanstveni članki, strokovni članki, deli monografij in monografska dela. Na tej podlagi so bile identificirane 1403 bibliografske enote, pomembne za vsebinsko analizo.
4. Vsaka bibliografska enota je bila v seznamu opremljena z naslednjimi podatki: leto objave, polni naslov, ključne besede, povzetek, uporabljena bibliografija, tip enote (članek, poglavje, knjiga, projektno poročilo), avtorjev metodološki pristop (teoretični, empirični), država objave ter število in imena drugi sodelujočih avtorjev. Uporabljene so bile baze in portali, ki omogočajo dejanski dostop do besedil, predvsem Researchgate (2022) in Digitalna knjižnica Slovenije (2022), ter portali založb, ki so bibliografsko enoto objavile in do katerih smo dostopali prek storitve Google Scholar. V primerih, ko bibliografske enote niso imele potrebnih elementov, npr. ključnih besed, so bili ti oblikovani na podlagi pregleda njihove vsebine. Podoben pristop je bil uporabljen tudi za klasifikacijo besedila po metodološkem pristopu. Pregled vsebine, metode in predstavitve podatkov je omogočil pogled na avtorjev pristop; v primerih, ko je ta temeljil na direktnem zbiranju podatkov, je bil članek klasificiran kot empirični, v

nasprotnem primeru, tj. v primeru objave diskusije, revizije, prevoda ali sekundarne analize, pa kot teoretični.

5. Izpopolnjena podatkovna baza je bila prečiščena. Izločene so bile vse enote, ki so se zaradi soavtorstev podvajale, za analizo nepomembne enote (npr. objave, ki nikakor niso povezane z antropologijo) in enote, za katere ni bilo mogoče pridobiti vseh potrebnih vsebinskih elementov. Tako prečiščena baza je na koncu zajela 1162 bibliografskih enot, ki so bile ustrezno pripravljene za nadaljnjo analizo (gl. Grafikon 1).

Analitični pristop je temeljil na načelih vsebinske analize (npr. Flick, 2014; Drisko, Maschi, 2016), ki zagotavlja analizo širokega zbira tekstualnega gradiva, visoko stopnjo neodvisnosti od oblike oziroma vira (Bauer, 2000), hkrati s tem pa tudi oblikovanje in prilagoditev kategorizacijskega modela, ki omogoča redukcijo zbranega materiala (Flick, 2014) ter statistično obdelavo ekstrahiranih podatkov. Oblikovanje kategorizacijskega modela je potekalo v naslednjem zaporedju:

- a. pregled frekvenčne distribucije vseh relevantnih besed – v kategorizacijski model so bile vključene vse besede, ki kažejo na področno specifične teme;
- b. pregled frekvenčne distribucije fraz, ki kažejo na področno specifične teme, pri čemer smo frazo definirali kot pomensko enoto, ki vključuje dve do pet besed, z najmanjšo frekvenco pojavnosti tri;
- c. pregled frekvenčne distribucije 20 glavnih tem, oblikovanih na podlagi indeksa sopojavnosti področno specifičnih besed in fraz.

Področno specifične besede, fraze in teme so bile uporabljene za postavitve analitičnega kategorizacijskega modela, ki je v obravnavani vsebini omogočal lociranje glavnih tem in njihovih gradnikov ter mapiranje vsebinskega polja s pomočjo analize njihovih povezav (angl. *link analysis*). Glede na to, da smo analizo omejili na zajeti vzorec brez posploševanja, smo uporabili deskriptivno statistiko.

Za potrebe tega članka je bil oblikovan kategorizacijski model,¹ ki je temeljil na 793 ključnih besedah in frazah. Te so bile pridobljene iz naslovov, ključnih besed in povzetkov objav, in sicer na podlagi analize frekvenčne zastopanosti in faktorjev sopojavnosti v obravnavani vsebini. Vzorec je v dokončni obliki obsegal 1162 bibliografskih enot (gl. Grafikon 1), analiza metapodatkov pa je pokazala naslednje značilnosti:

1. 68,4 % vzorca (795 objav) je bilo objavljenih v slovenskih revijah, medtem ko je bilo 31,6 % vzorca (368 objav) objavljenih v mednarodnem prostoru, največ v mednarodnih (142 objav), hrvaških (49 objav) in srbskih revijah (26), najmanj pa v revijah s Kitajske, Grčije, Bosne in Hercegovine in Južne Afrike (v vsaki po ena objava).
2. 81,5 % vzorca (943 objave) je teoretične, 18,5 % vzorca (215 objav) pa empirične narave.
3. 63,6 % vzorca (739 objav) so napisale ženske in 36,4 % (423 objave) moški, kar je mogoče delno razložiti tudi s tem, da v evidenci SICRIS prevladujejo ženske, saj predstavljajo 65 % celotnega avtomatsko generiranega vzorca slovenskih antropologov.

¹ Gl. Tabela 2 na koncu članka.

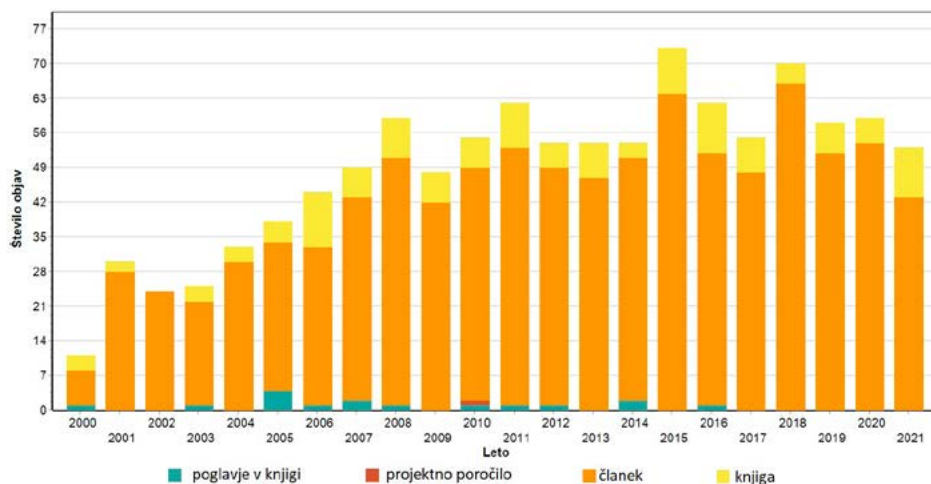
4. 50,5 % vzorca (587 objav) je bilo spisanih v slovenskem jeziku, 45,5 % (527) v angleškem jeziku, sledijo pa objave v srbsčini (13 objav), hrvaščini in francoščini (vsaka 7 objav), poljščini (5 objav), nemščini in italijanščini (vsaka 3 objave), bosanščini in ruščini (vsaka 2 objavi), ter makedonščini, češčini, turščini, bolgarščini, slovaščini in albanščini (po ena objava).

Podrobnejši pregled rezultatov je prikazan v tabeli:

Tabela 1: Pregled objav po lokaciji revije.

Država	Frekvenca	%
Slovenija	795	68,4 %
mednarodna revija	142	12,2 %
Hrvaška	49	4,2 %
Srbija	26	2,2 %
Poljska	17	1,5 %
Velika Britanija	16	1,4 %
ZDA	15	1,3 %
Francija	9	0,8 %
Nemčija	9	0,8 %
Estonija	9	0,8 %
Italija	7	0,6 %
Češka	7	0,6 %
Severna Makedonija	7	0,6 %
Madžarska	6	0,5 %
Romunija	6	0,5 %
Bolgarija	6	0,5 %
Slovaška	5	0,4 %
Rusija	4	0,3 %
Litva	4	0,3 %
Avstrija	3	0,3 %
Nizozemska	2	0,2 %
BiH	2	0,2 %
Japonska	2	0,2 %
Finska	2	0,2 %
Avstralija	2	0,2 %
Španija	2	0,2 %
Turčija	2	0,2 %
Južna Afrika	1	0,1 %
Kitajska	1	0,1 %
Grčija	1	0,1 %
Italija	1	0,1 %
Portugalska	1	0,1 %
Albanija	1	0,1 %

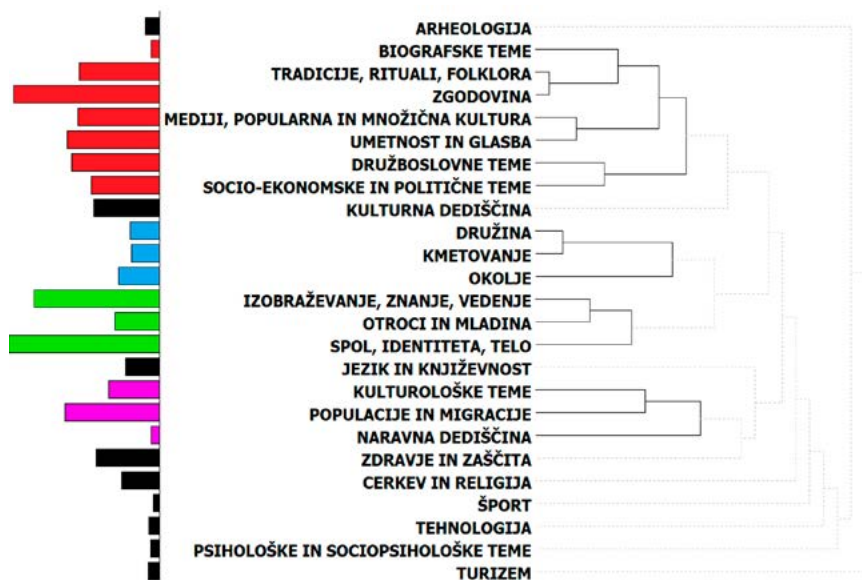
Grafikon 1: Število in kategorizacija obravnavanih publikacij v letih 2000–2021.

ORIS TEMATSKEGA POLJA SLOVENSKE ANTROPOLOGIJE

V kontekstu prvega cilja je prvi korak v analizi temeljil na iskanju tem s posebnim poudarkom na analizi njihove frekvenčnosti in na medsebojnih povezavah med temami. Za te potrebe je bila na podlagi opisanega kategorizacijskega sistema opravljena klastrska analiza ekstrahiranih tem:

Grafikon 2: Tematska struktura objav slovenskih antropologov v letih 2000–2021.

Grafikon prikazuje frekvenčno distribucijo tem (stolpčki levo) in njihovo aglomeracijsko strukturo (povezave med kategorijami desno). Razvidno je, da slovensko antropologijo sestavljajo štiri klastri oziroma tematski sklopi (zeleni, rdeči, modri in rožnati) in osamelci (črni), pri čemer je vsak klaster osrediščen okoli frekvenčno najmočnejših tem, in sicer:

- klaster 1 (obarvan rdeče) okoli jedrnih tem,² vezanih na *zgodovino*, na katere se navezujejo teme *tradicije, rituali, folklor*; *umetnost in glasba* ter *mediji, popularna in množična kultura*, nadalje *družboslovne teme* in *socio-ekonomske in politične teme*. V tej skupini se pojavljajo še *biografske teme*, ki so v aglomeracijskem redu na njenem obrobju;

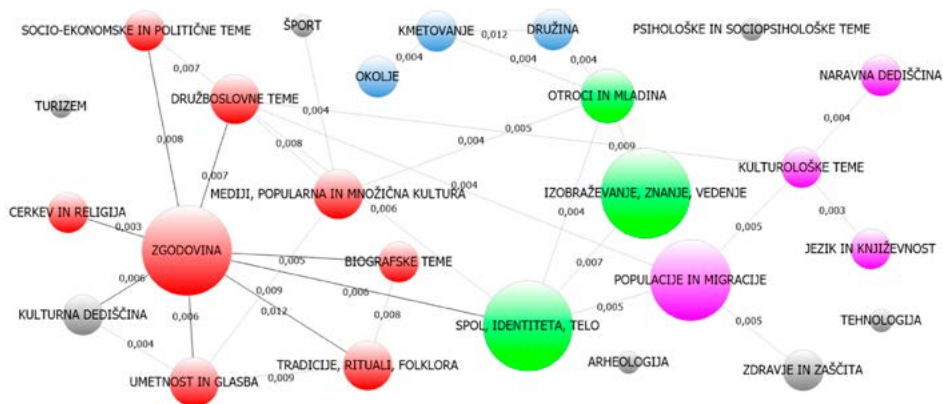
- klaster 2 (obarvan modro) okoli jedrnih tem *družina* in *kmetovanje*, nanju se navezujejo teme s področja *okolja*;

- klaster 3 (obarvan zeleno) okoli jedrnih tem *izobraževanje, znanje in vedenje* in tem, vezanih na *otroke in mladino*, na katere se navezujejo teme *spol, identiteta in telo*;

- klaster 4 (obarvan rožnato) sestavljajo jedrne *kulturološke teme* in teme, povezane s *populacijami in migracijami*; nanje se navezujejo teme o *naravni dediščini*;

- tem s področij *turizem, psihologija in socialna psihologija, tehnologija, arheologija, šport, cerkev in religija, kulturna dediščina* ter *zdravje in zaščita* ni mogoče smiselno razvrstiti v skupine; pojavljajo namreč na obrobju celotnega polja slovenske antropologije.

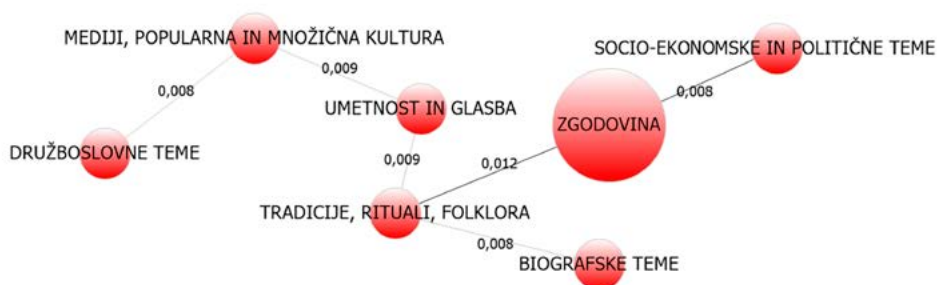
Grafikon 3: Tematska karta slovenske antropologije v letih 2000–2021.

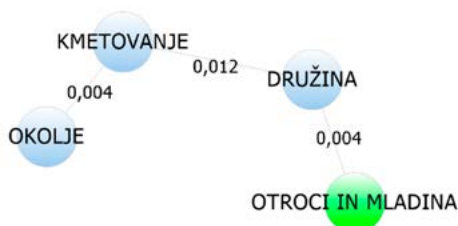
Grafikon 3 zarisuje celotno tematsko polje slovenske antropologije, kakor se kaže v klasterski analizi. Omogoča razbrati tematska središča, tematske sklope, teme in povezave med njimi. Velikost kroga v grafikonu ponazarja frekvenčnost teme, medsebojne povezave pa tesnost povezanosti, izračunano na podlagi faktorja sopojavnosti (popolna sopojavnost je izražena z 1, odsotnost vsakršne sopojavnosti pa z 0). V polju slovenske antropologije obstajajo štiri glavni tematski sklopi:

² Kot jedrno temo oziroma središče tematskega sklopa smo opredelili temo, ki je na prvi ravni aglomeracijskega reda najpogostejša (gl. Grafikon 2).

1. Tematski sklop *zgodovina, kultura, družba* (gl. Grafikon 4) je osrediščen na *zgodovini*, na katero se kot prve sosede navezujejo *socio-ekonomske in politične teme* ter *tradicije, rituali, folklor*. Obe povezavi sta v primerjavi z drugimi v polju razmeroma močni, vendar je to področje precej razvejeno. Prek *tradicije, ritualov, folklor* ima sklop tudi druga soseda, kamor spadajo *biografske teme* ter *umetnost in glasba*; slednje v polje pripelje tudi teme *mediji, popularna in množična kulture* kot tretjo in *družboslovne teme* kot četrto sosedo. Tudi med njimi so faktorji sopojavnosti razmeroma močni, saj nobena od tem ni povezana z drugimi tematskimi področji v obravnavamen polju.

Grafikon 4: Tematski sklop *zgodovina, kultura, družba*.

2. Tematski sklop *družina* (gl. Grafikon 5): nanj se relativno močno navezuje tema *kmetovanje*, kot drugi sosed pa *okolje*. Kljub temu, da je sklop v celotnem polju slovenske antropologije frekvenčno najšibkejši in zaradi linearne strukture najmanj razvejen, pa je za razloček od skupine *zgodovina, kultura, družba* v celotno antropološko polje bolje integriran. Jedrna tema *družina* ima sicer šibko, vendar pomembno povezavo s temama *otroci in mladina* in je prek njih povezana s celotnim naslednjim tematskim sklopom.

Grafikon 5: Tematski sklop *družina*.

3. Tematski sklop *izobraževanje in identiteta* (gl. Grafikon 6) je osredinjen na temah *izobraževanje, znanje, vedenje* in ima prva soseda v temah *otroci in mladina* in *spol, identiteta, telo*. Na tej točki je potrebno poudariti, da so teme *spol, identiteta, telo* v slovenski antropologiji frekvenčno najmočnejše, kljub temu pa te teme ne moremo

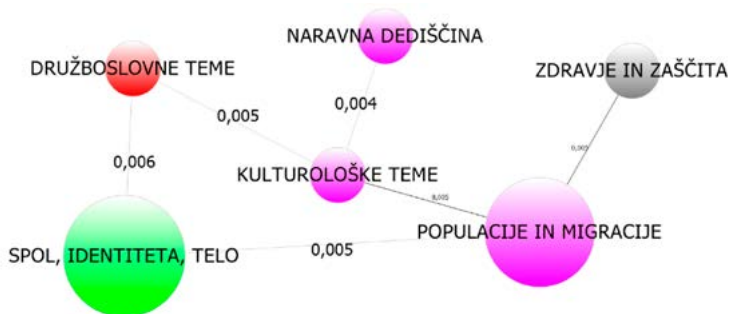
opredeliti ne kot središčno in ne kot samostojno. Klastrska analiza je namreč pokazala, da so sicer močno povezane s temami *izobraževanje, znanje, vedenje*, ker pa je to edina v polju odkrita povezava, pa še ta na drugi ravni aglomeracijskega reda, središče te skupine ostaja v temah *izobraževanje, znanje, vedenje*. Sicer pa podobna ugotovitev velja za celoten tematski sklop: tj. namreč sklop, ki je v slovenski antropologiji frekvenčno izjemno močan, ima pa nizko stopnjo kompleksnosti in je razmeroma osamljen, saj ni povezan s temami drugih tematskih sklopov.

Grafikon 6: Tematski sklop *izobraževanje in identiteta*.

4. Tematski sklop *populacije* (gl. Grafikon 7): središče so *populacije in migracije*, prvi sosed so *kulturološke teme*, drugi pa *naravna dediščina*. Sklop je izjemno zanimivo povezan s skoraj vsemi drugimi, pa tudi z enim od osamelcev. Ima namreč kar dvojno povezavo z *izobraževanjem in identiteto* in sicer neposredno prek prvega soseda *spol, identiteta, telo* in prek tretjega soseda *družboslovne teme*, ki je hkrati del tematskega sklopa *zgodovina, kultura, družba*. Zanimiva je tudi povezava z osamelcem *zdravje in zaščita*, in sicer zato, ker tega osamelca ni bilo mogoče smiselno vsebinsko razvrstiti, hkrati s tem pa ima faktor sopojavnosti (0,005); ta je precej običajen za teme, ki jih je bilo mogoče tematsko povezati v sklop.

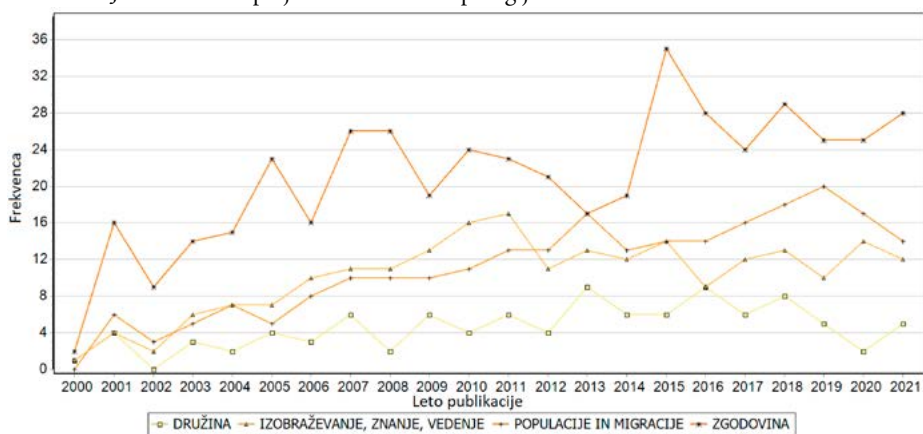
Grafikon 7: *Populacije*.

ČASOVNA STABILNOST TEM V POLJU SLOVENSKE ANTROPOLOGIJE

Da bi podrobneje analizirali stabilnost polja, smo ob frekvenčnosti tem analizirali tudi njihovo longitudinalno prisotnost v polju. Sledili smo namreč logični predpostavki, da je mogoče teme, ki se pojavljajo pogosteje in kontinuirano, opredeliti kot longitudinalno primarne, druge pa kot sekundarne in terciarne. Prav tako je na podlagi takšne analize mogoče opisati težnje, ki so vezane na določene teme in prek tega odkriti splošne smeri razvoja vede (gl. Grafikon 8, 9 in 10). Najprej smo analizirali tiste v središču vsakega tematskega sklopa in analiza je pokazala, da so te razmeroma stalne v vsem obravnavanem času:

Grafikon 8: Jdrne teme v polju slovenske antropologije.

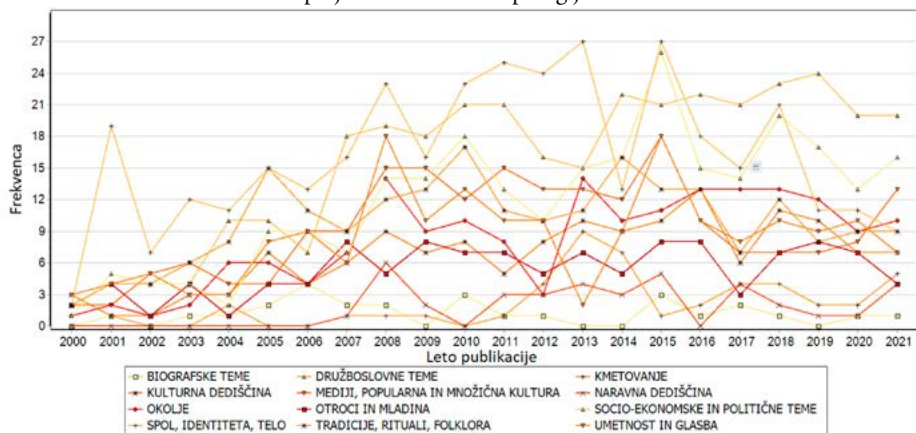

Teme se sicer pojavljajo z različno dinamiko, vendar je očitno, da na splošno njihova popularnost med slovenskimi antropologi nekoliko narašča, poleg tega je očitno tudi, da razmerja med težnjami ostajajo precej stabilna. Zanimiva je tudi notranja dinamika med jedrnimi temami. Najbolj dinamičneso teme s področja *zgodovina*, ki kljub dramatičnim padcem (npr. 2010–2013) in skokom (npr. 2014–2015), kažejo na očitno naraščanje. Na drugi strani pa teme s področja *družina* kljub nizki frekvenčnosti kažejo skoraj metronomsko stabilnost. Očitno pa je leto 2013 opazno vplivalo na vse primarne teme, saj se je takrat notranja dinamika vseh do določene mere spremenila. Da bi odgovorili na vprašanje, kaj se je v slovenski antropologiji takrat dogajalo ali zgodilo, smo opravili podrobnejši pregled dogajanja med slovenskimi antropologi in prostora, v katerem ti objavljajo. Kljub kar obsežnemu pregledu pa se nam ni posrečilo dokopati do podatkov, ki bi zadovoljivo pojasnili omenjena gibanja.

Sočasno s primarnimi oziroma jedrnimi temami smo analizirali tudi teme, ki so z vidika frekvenčnosti in klastrske umestitve sekundarne (gl. Grafikon 9). Tudi zanje je z določenimi izjemami značilno, da so stalnice v celotnem analiziranem obdobju. Sta pa med njimi dva ekstrema, in sicer teme, ki so visoko frekventne in stalne, npr. *spol, identiteta, telo; tradicije, rituali, folklor* in *umetnost in glasba*, ter teme, ki so frekvenčno šibke in se pojavljajo občasno, npr. *biografske teme* in *naravna dediščina*. Neposredna analiza vsebine

je pokazala, da je za sekundarne teme, ki se pojavljajo pogosteje, značilno tudi, da so bližje primarnim temam oziroma središču tematskega klastra. Na drugi strani pa so manj frekventne teme praviloma tudi manj stalne in so vsebinsko vezane na objave, ki se pojavljajo sporadično, npr. v tematskih številkah revij, ter posledično na robovih tematskega klastra.

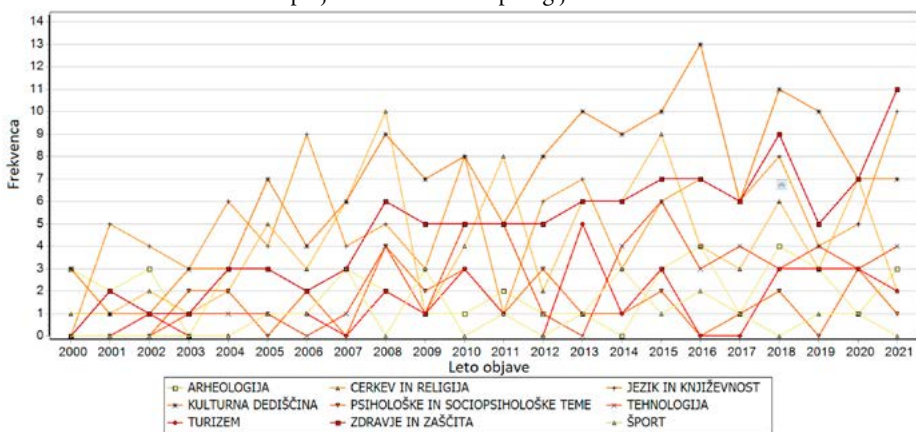
Grafikon 9: Sekundarne teme v polju slovenske antropologije.

Tudi med sekundarnimi temami je posebnost nekolikošna rast v popularnosti najpogostejših tem v letu 2015, vendar, kakor že omenjeno, ostaja ta del rezultata nepojasnen kljub poglobljeni analizi potencialnih okoliščin.

Terciarnе so v obravnavanem polju teme, ki so v klasterski analizi prikazane kot bodisi najmanj frekventne, kot so *turizem*, *arheologija*, *tehnologija* ter *psihološke in sociopsihološke teme*, ter *jezik in književnost*, *cerkev in religija* ter *zdravje in zaščita*, torej teme, ki so frekvenčno močne, a strukturno šibko vključene v celotno polje. Za večino teh je značilno, da izjemno nihajoče in so nestalne.

Grafikon 10: Terciarnе teme v polju slovenske antropologije.

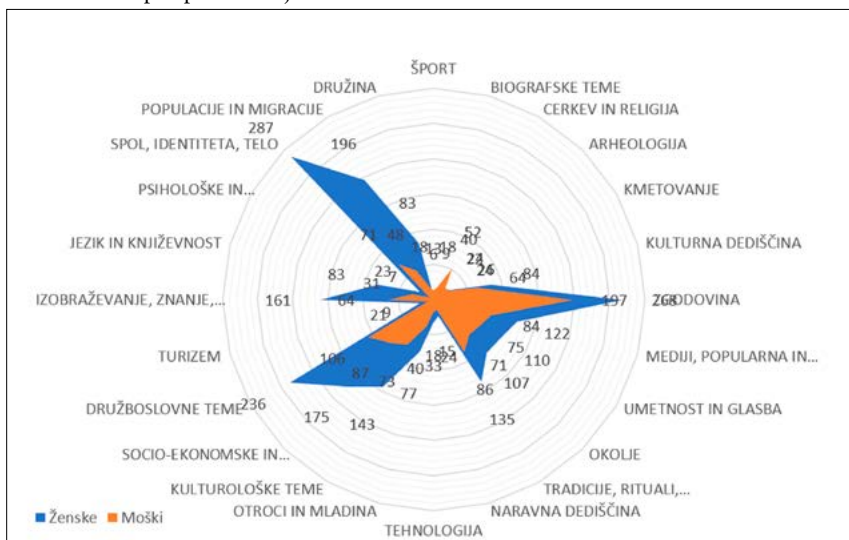
Kot izjeme bi sicer lahko obravnavali teme s področja *zdravje in zaščita*, ki so kontinuirane in njihova dinamika narašča. Drugače pa gre njihovo živahno dinamiko pripisati v prvi vrsti nizki pogostnosti v polju. Podrobnejša vsebinska analiza teh tem je namreč pokazala na visoko odvisnost od dejavnikov, kot so individualni interes avtorjev in dogodki v socialnem in znanstvenoraziskovalnem okolju. Ta ugotovitev sicer pojasnjuje njihovo sorazmerno nizko frekvenčnost in stopnjo variabilnosti, kljub temu pa ne omogoča postaviti kakršne koli ocene trendov v tej skupini, razen seveda očitne, da bo polje na tem področju tudi v prihodnje verjetno fragmentirano.

TEME SLOVENSKE ANTROPOLOGIJE: OPTIKA METAPODATKOV OBJAV

Analizo ekstrahiranih tem smo v nadaljevanju razširili z izbranimi metapodatki analiziranih objav. Pri izbiri metapodatkov smo analizo omejili na 1. spol avtorja, 2. geografsko lokacijo objave (revije), 3. število čistih citatov objave v bazi SICRIS in 4. število navedb objave v bazi Google Scholar.

Grafikon 11 prikazuje zastopanost tem po spolu. Ponavljamo, da so 739 objav, tj. 63,6 % analiziranega vzorca, napisale avtorice in 423 objav, tj. 36,4 %, avtorji. Čeprav je ta distribucija pomembna tudi pri distribuciji tem, pa grafikon pokaže, da obstajajo teme, za katere je mogoče reči, da so spolno obarvane: teme *spol, identiteta, telo, zdravje in zaščita, družina* in *družboslovne teme* so popularnejše med avtoricami, medtem pa na drugi strani o nekaterih temah, npr. o *cerkvi in religiji, biografskih temah* in *športu*, pogosteje pišejo avtorji. Temi *kmetovanje in arheologija* pa sta po spolu najenakomerneje zastopani temi.

Grafikon 11: Teme po spolu avtorja.

V naslednjem koraku smo ocenili stopnjo feminiziranosti vsake od tem in celotnega polja. Od skupne pojavnosti vseh tem (3871) je o njih pisalo 2564 žensk in 1307 moških, kar pomeni, da je skupna stopnja feminiziranosti celotnega polja slovenske antropologije v obravnavanem času 1,97. Tudi multipla korespondenčna analiza je pokazala na presečišče med preferiranim tematskim poljem in spolom avtorice oziroma avtorja (gl. Grafikon 12). Stopnja feminizacije je bila za vsako od tem oblikovana kot razmerje med objavami avtoric in objavami avtorjev, na podlagi tega pa so bile teme razvrščene v prostor glede na določilo »spol«. Od dela spektra, ki bi ga lahko opredelili kot »ženski,« kjer so teme, vezane na *zdravje in zaščito* ter *turizem*, se gradacija prek tem *izobraževanje, znanje, vedenje, socio-ekonomske in politične teme* ter tem *otroci in mladina*, ki so popularne pri obeh spolih, prevesi v moški del spektra, kjer so popularne predvsem teme, vezane na *cerkev, šport in biografije*:

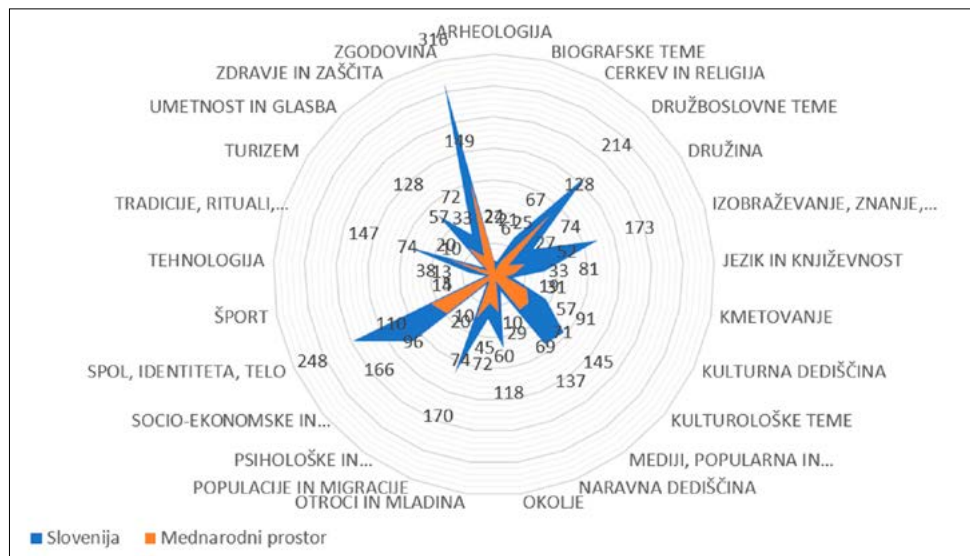
Grafikon 12: Gradacija teme po stopnji feminizacije.

Na podlagi analize zbranih podatkov lahko sklepamo, da spol avtorice oziroma avtorja do določene mere vpliva na izbiro teme. Posledično lahko teme razporedimo na kontinuum med »moškimi« in »ženskimi« temami. Zgolj ugotovitev, da obstaja povezava med tematskimi preferencami in spolom, nikakor ni nova (prim. European Commission, 2012). Ker v literaturi ni zaslediti navedb, ki bi jih lahko uporabili bodisi kot utemeljitev bodisi kot razlago naših podatkov, lahko sklenemo, da je tu predstavljena gradacija kljub odsotnosti dokončne razlage ena redkih znanstvenih evidenc vsebinske povezave med spolom in izbiro teme v antropologiji.

Glede dometa tem, na katere se osredinjajo slovenski antropologi na začetku 21. stoletja, smo analizo najprej osrediščili na geografsko lociranost objav. Za lažjo vizualizacijo smo 31 držav, v katerih so bile obravnavane enote objavljene, razdelili v dve skupini –na objavljene v Sloveniji in vse druge, objavljene v mednarodnem prostoru.

Grafikon 13: Teme slovenskih antropologov po geografski lokaciji.

Rezultati so pokazali, da je po lokaciji objav v prednosti slovenski prostor, saj je razmerje med temami, objavljenimi doma in tistimi v tujini približno 2 : 1. To je najvidnejše tako pri primarnih temah, kot sta npr. *izobraževanje, znanje, vedenje* (razmerje med domačimi in tujimi objavami je 3,3 : 1) in *družina* (2,7 : 1), in sekundarnih temah, npr. *okolje* (2 : 1) in *umetnost in glasba* (2,2 : 1), kakor tudi pri terciarnih temah, npr. *tehnologija* (3 : 1). Med vsemi temami je najbolj internacionalizirana *arheologija*, saj ima kljub razmeroma nizki splošni pojavnosti enako frekvenčnost v domačem in mednarodnem prostoru.

Podrobnejša kvalitativna analiza vsebine je pokazala, da izbira teme velikokrat vsebinsko izhaja iz osredinjenosti na slovenski prostor, zaradi česar je posledično pomembna prav za ta prostor; in na tej podlagi je mogoče v veliki meri pojasniti prevlado v tem delu opisanega spektra. Tem, ki bi bile vezane izključno na mednarodni prostor, praktično ni, se pa temu delu spektra najbolj približa *arheologija*, ki je, kakor omenjeno, v slovenskem prostoru sicer po obsegu objav šibko zastopana, razmerje med objavami doma in objavami v tujini je izenačeno.

Za potrebe mapiranja tem v geografskem prostoru smo izvedli multiplo korespondenčno analizo in prikazali njihovo disperzijo (gl. Grafikon 14). Analiza je potrdila že navedeno ugotovitev, da na slovenski strani spektra prevladujejo teme, vezane na *biografske teme, izobraževanje, znanje, vedenje in tehnologijo*. Te postopoma prek *turizma, psiholoških in sociopsiholoških tem, tradicij, ritualov in folklorne, medijev, popularne in množične kulture in okolja*, ki so v središču tega prostora, prehajajo v teme, kot so *družboslovne teme, kmetovanje in kulturna dediščina* vse do *arheologije*, ki so na mednarodnem koncu tega spektra.

Grafikon 14: Teme po mednarodnem dometu.

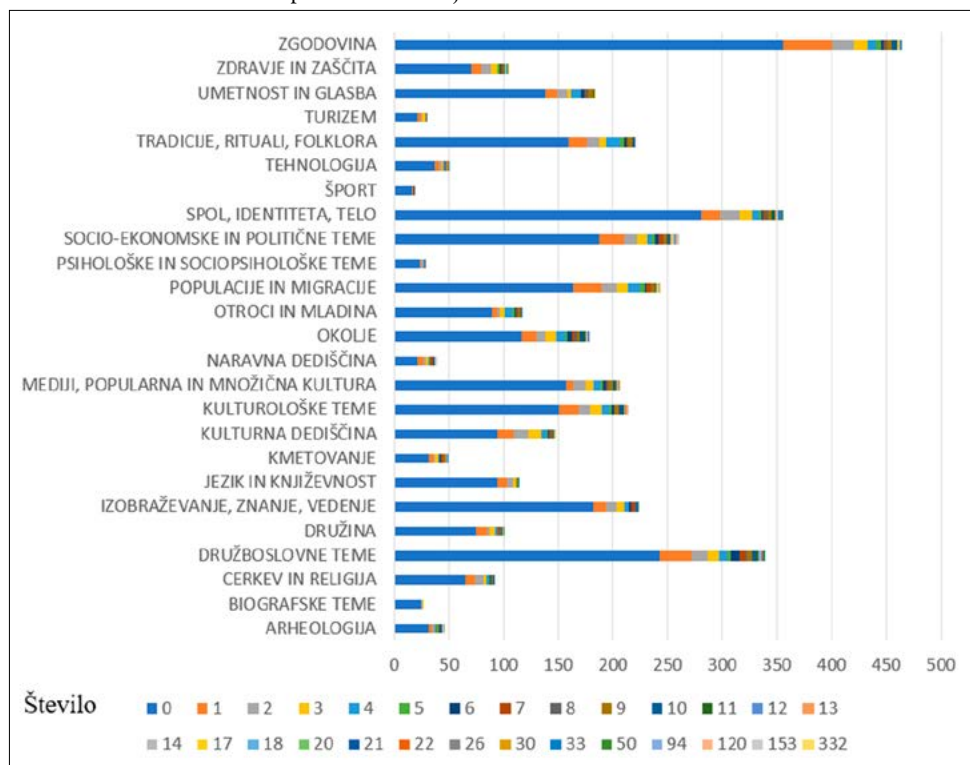

Legenda: SI je stopnja internacionaliziranosti, ki je izračunana kot razmerje med objavami v domačem in mednarodnem prostoru.

Za analizo znanstvenega dometa tem smo uporabili citiranost oziroma navajanje objav, v katerih se teme pojavljajo. To analizo smo osredinili z dvema meriloma: 1. čistimi citati v bazi SICRIS, ki temeljijo na citatih v bazah WoS in Scopus in jih je mogoče uporabiti za merjenje neposrednega znanstvenega dometa teme, in 2. z navedki v Google Scholar, ki so v primerjavi z omenjenima bazama vključujejo širši spekter besedil in omogočajo razumevanje širšega dometa obravnavanih tem. Analiza razmerja med navedki v SICRIS in Google Scholar je pokazala izjemno močno, statistično pomembno pozitivno korelacijo (0,932), zato ju praktično lahko razumemo kot identični parameter.

Podrobnejša strukturna analiza navedkov po temah je prikazana v Grafikonu 15, kjer so teme razvrščene po citatih objav, v katerih se pojavljajo (od nič citatov do maksimalnega števila citatov, ki jih je objava dosegla). Iz grafikona je razvidno, da teme z visoko pojavnostjo, ki jih torej lahko razumemo kot popularne med avtorji, niso avtomatsko tudi visoko citirane. Za zgled je lahko tema *spol, identiteta, telo*, ki ima, čeprav je med najpopularnejšimi, izjemno nizko citiranost, saj je kar 78,9 % vseh člankov iz te skupine brez navedkov. Podobno velja za druge popularne teme, npr. *zgodovina* (78,4 %), *družboslovne teme* (71,7 %), *mediji, popularna in množična kultura* (76,2 %), *izobraževanje, znanje, vedenje* (81,2 %) in *socio-ekonomske in politične teme* (72 %), iz česar izhaja preliminarna ugotovitev, da ni avtomatske pozitivne povezave med popularnostjo teme in citiranostjo objav. Skromno citirane pa so tudi teme, ki so med avtorji manj popularne, najočitneje *biografske teme*, kjer je 89 % vseh objav brez navedkov, *šport* (85 %) in *jezik in književnost* (82,5 %). Ko znanstveni domet tem merimo s citiranostjo objav, lahko sklenemo, da je ta v slovenski antropologiji razmeroma slab, saj kar 73,3 % vseh tem brez navedka.

Grafikon 15: Struktura tem po citiranosti objave.

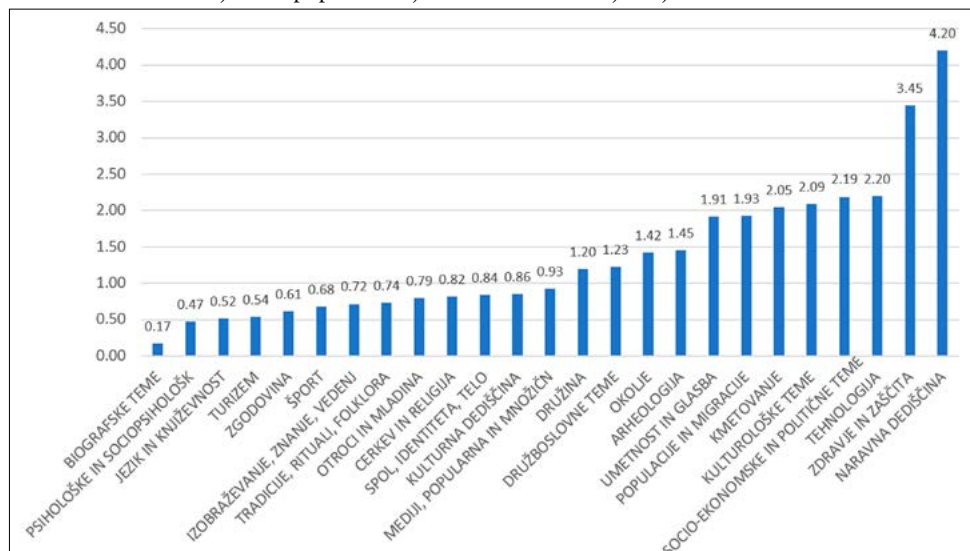

Podrobnejša analiza razmerja med popularnostjo teme in citiranostjo objave je potrdila, da med njima ni statistično pomembne povezave in tudi podatki v Grafikonu 16, ki prikazujejo teme po citiranosti,³ potrjujejo to ugotovitev. So pa na drugi strani v grafikonu tudi nekateri presnetljivi rezultati, med katerimi je najopaznejše prvenstvo tem *naravne dediščine*. Podrobnejši pregled podatkov je pokazal, da objave o tej temi po večini nimajo navedkov, če pa jih imajo, se njihovo število giblje med 1 in 4. Med vsemi objavami, ki vključujejo temo *naravna dediščina*, tako s 153 citati v bazi SICRIS močno odstopa članek z naslovom »What counts? Volunteers and their organisations in the recording and monitoring of biodiversity« (Bell idr., 2008), pri katerem sta sodelovala tudi Rajko Muršič in Dan Podjed. Članek se vsebinsko osredinja na elemente, ki zagotavljajo pridobivanje, vzdrževanje in motivacijo prostovoljcev za sodelovanje pri spremljanju biotske raznovrstnosti, vključno s socialnim in kulturnim okoljem, v katerem delujejo. Besedilo vključuje elemente s področja naravne dediščine, pa tudi elemente, ki so v osnovi socio-kulturne narave, zato dobro ponazarja tematski sklop *populacije*, ta pa je, kakor smo pokazali, povezan s temami *naravna dediščina*, *družboslovne in kulturološke teme*, ter temami o različnih socialnih skupinah (glej Grafikon 7). Iz tega izhaja, da je na ravni tematskih področij sicer mogoče

³ Stopnjo citiranosti smo izračunali z razmerjem med številom citiranih objav in pojavnostjo teme.

razumeti teme kot osnovne enote obravnave, vendar pa je na ravni objave položaj drugačen, saj področja praviloma niso monotematska. Hkrati je omenjena objava tudi primer, ki po eni strani ponazarja prepletanje tem v polju antropologije, po drugi pa potrjuje vrednost predstavljenega modela mapiranja.

Grafikon 16: Razmerje med popularnostjo teme in citiranostjo objav.

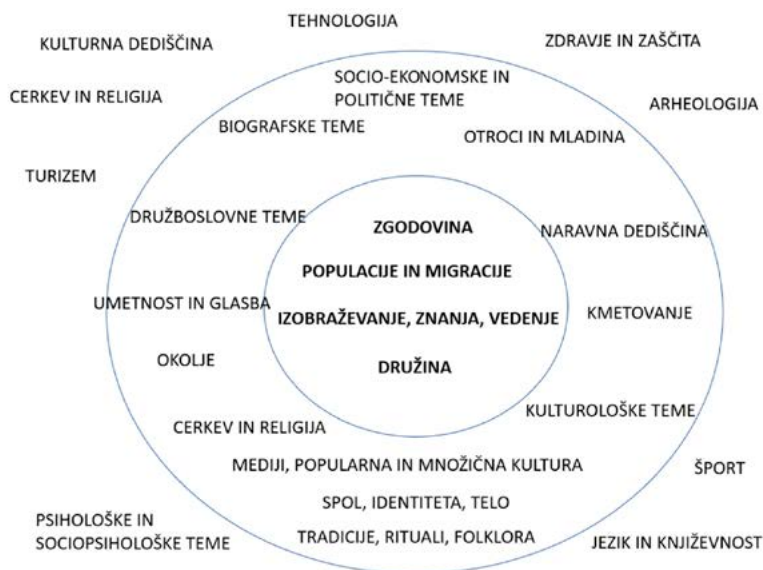

SKLEP

Osnovna cilja te razprave sta bila pokazati, kako je tematsko strukturirana slovenska antropologija na pragu 21. stoletja, in opisati njene druge pomembne značilnosti. Prispevek je mogoče povzeti v petih glavnih ugotovitvah:

1. V slovenski antropologiji obstaja 25 tematskih sklopov, ki so glede frekventnosti, so-pojavnosti in kontinuiranosti razdeljeni v primarno, sekundarno in terciarno skupino, ta razdelitev pa predstavlja osnovno shemo tematske organizacije slovenske antropologije (g. Shema 1).
2. Polje slovenske antropologije je v analiziranem času sicer tematsko bogato in razgibano, vendar pa so teme razmeroma izolirane, ozko fokusirane in šibko tematsko prepletene.
3. Polje slovenske antropologije je močno feminizirano, tematske preference pa imajo distinktivno spolno konotacijo.
4. Tematsko polje slovenske antropologije ima po lokaciji objav nizko stopnjo mednarodnega dometa in je izjemno nacionalizirano.
5. Tematsko polje slovenske antropologije ima z vidika citiranosti razmeroma omejen znanstveni domet, saj kar 73,3 % objav tem ne doseže nobenega citata.

Shema 1: Tematska organizacija slovenske antropologije.

Shematski prikaz predstavlja prvi poskus empirično utemeljenega mapiranja slovenske antropologije, obravnavani metapodatki pa omogočajo vpogled v nekatere bistvene razsežnosti polja. Rezultati izražajo tematsko pestrost in bogatost polja, nemogoče pa je spregledati fragmentiranost in slabo povezanost slovenske antropologije, kar je skladno z ugotovitvami številnih avtorjev, ki so se podobne analize lotili v drugih antropoloških kontekstih (Borofsky, 2002; Walerstein, 2002). Pomemben prispevek je tudi analiza dometa ekstrahiranih tem, saj kaže na znanstveni domet slovenske antropologije. Ker bi podrobnejša analiza tega področja zaradi prostorskih omejitev presegla okvir tega članka, bo v prihodnje nedvomno veliko pozornosti namenjene prav analizi dometa slovenske antropologije.

Ob omenjenih spoznanjih so v tukajšnji analizi tudi nekatere omejitve, ki jih je treba upoštevati:

1. Analiza temelji na avtomatsko generiranem seznamu slovenskih antropologinj in antropologov v bazi SICRIS, kar prinaša določeno omejitev vzorca. Ker se antropologija v Sloveniji v veliki meri odvija v akademski sferi, ta omejitev ni posebno velika, vsekakor pa bi razširitev zbira avtorjev nekoliko prispevala k podrobnejši obravnavi tematskega polja.
2. Analiza temelji na izbranih publikacijah, in sicer člankih, knjigah, poglavjih in raziskovalnih poročilih, kar prinaša omejitev glede vključenega gradiva. Ker se, kakor omenjeno, v Sloveniji velik del antropologije dogaja v akademski sferi, to ne predstavlja večje omejitve, vseeno pa bi bilo z razširitvijo gradiva mogoče dopolniti predstavljeno shemo, predvsem pa vključiti delovanje, ki tradicionalno ni del akademskega sveta (npr. razstave, zbirke, performanse in druge oblike dosežkov, ki jih prispeva antropologija);

3. Metapodatki o objavah so vezani na bazo SICRIS, kar predstavlja določeno omejitvev pri analizi teh podatkov. Z razširitvijo tega zbira bi bilo mogoče tudi razširiti in poglobiti pogled na kontekstualne značilnosti tem in tako dopolniti predstavljeno podobo tematskega polja slovenske antropologije.

Na podlagi rezultatov lahko tudi sklepamo o prihodnosti slovenske antropologije. Predvidevamo, da se bo rast števila antropoloških objav nadaljevala. Na podlagi predstavljene stabilnosti polja z relativno gotovostjo sklepamo, da se bodo ob tem krepile teme, vezane na *zgodovino, izobraževanje, vedenje in znanje, spol, identiteto, telo ter populacije in migracije*. Podobno velja tudi za sekundarne in terciarne teme. Ob nadaljevanju teh teženj pa zaenkrat ni jasno, ali se bo polje slovenske antropologije tesneje povežalo; večina tem in tematski področij je namreč relativno izoliranih in samo tematski sklop *populacije* kaže na pozitivni odmik. Ker pa razpršenost in heterogenost polja nista samo problem slovenske antropologije, ampak le del globokih težav celotne discipline (Wood, 2013), ni jasno, kakšna je njena prihodnost. Problem je velik in se dotika identitete antropologije, pa tudi njenega znanstvenega statusa in disciplinarnega ugleda. Vsekakor bo potrebno vložiti veliko naporov v proaktivne in usklajene premike pri raziskovalkah in raziskovalcih, znanstveno-raziskovalnih oddelkih, nacionalnih in mednarodnih ustanovah. Veliko naporov bo potrebnih tudi za zagotavljanje večjega znanstvenega in mednarodnega dometa slovenske antropologije in tudi glede tega imajo lahko omenjeni akterji pomembno vlogo – raziskovalci z resnim akademskim delom, ki je usmerjeno v znanstveno odličnost, znanstveno-raziskovalni oddelki s podpiranjem relevantnih projektov, v katerih bo antropologija lahko osmislila ter okreplila svoj status kot pomembna znanstvena disciplina, ter nacionalne in mednarodne ustanove, ki bodo spoznale, da je antropologija nenadomestljiva veja sodobne znanosti.

Priloga: Tabela 2: Razvrstitev glavnih tem.

Ime tematske kategorije	Ključne besede in fraze
KULTURNA DEDIŠČINA	muzej, kulturna dediščina za družbo, mrtvaški ples, ples mrtvih, plesi mrtvih, dediščina, aktivnosti dediščine, trženje dediščine, prakse dediščine, ohranjanje dediščine, neposredna kulturna dediščina, ikonografija, nepotrebna dediščina, kozolci, kozolec, muzejska zbirka, arhitektura, muzejsko delo, muzej, muzejski predmeti, Slovenski etnografski muzej, restavriranje, etnografski muzej, javni spomenik(i).
ZGODOVINA	zgodovina, antično (starodavno), historično, sociohistorično, zgodovinska antropologija, primerjalna zgodovina, kulturna zgodovina, Avstro-Ogrska, hladna vojna, fašizem, arhivski material, po slovenski neodvisnosti, po drugi svetovni vojni, standardna imena, začetek dvajsetega stoletja, razpad Jugoslavije, mrtvaški ples, ples mrtvih (čaščenje), ples mrtvih (slika), kolonializem, zgodnji srednji vek, osemnajsto stoletje, zgodovinske okoliščine, zgodovinski kontekst, zgodovinski dogodek (dogodki), zgodovinski pregled, zgodovinske okoliščine, zgodovina hiš, vojna ideologij, Jugoslavija,

	<p>kraljevina Jugoslavija, pozni srednji vek, pozno rimsko (obdobje), historiografija, lokalna zgodovina, srednje 19. stoletje, dvajseto stoletje, oralna (ustna) zgodovina, povojni (povojno), postjugoslovansko, slovenska zgodovina, socialistične in postsocialistične države, socialistične države, socialistična tovarna, socialistična preteklost, socialistična Slovenija, socialistična Jugoslavija, (X) stoletje, svetovna vojna, svetovne vojne, druga svetovna vojna, zgodovina etnologije, rimsko obdobje, komunistična partija, zgodovinski pregled, železna zavesa, velika vojna, antična Grčija, zgodovinski viri, zgodovina opere</p>
<p>TRADICIJE, RITUALI, FOLKLORA</p>	<p>rituali, tradicije, mit, mitologija, spominjanje (remeberence), ritualne aktivnosti, komemoracije, ritualne prakse, ljudska kultura, starodavna (antična) mitologija, folklor, oblike folklore, ljudske tradicije, folklorne študije, ljudski plesi, ljudske pesmi (ljudska pesem), kulturne prakse, otroška folklor, oblačilne prakse, pogrebne procesije, izumljena tradicija, mit o Kosovu, narativne tradicije, duhovi (spirits), observacijski koledarji, ustna (oralna) tradicija (ustne tradicije), salamander brandy (močeradovo žganje), slovensko ljudsko, vinska kraljica (vinske kraljice), slovenske ljudske pesmi, darilo, darovanje, otroška folklor, tradicionalna kultura, dan mrtvih, dan spomina, narodni ansambel, ljudska glasba, iniciacijski obredi, moški iniciacijski obredi</p>
<p>MEDIJI, POPULARNA IN MNOŽIČNA KULTURA</p>	<p>medij (mediji), množični mediji, youtube, kibernetški prostor (cyberspace), internet, film, televizija, medijski diskurz (medijski diskurzi), popularna kultura, časopis, antropologija opere, antropološka imaginacija medijev, protifašistične pesmi, balkanska glasba, visoka kultura, Ljubljanska opera, množična komunikacija, mediji in komunikacija, produkcija glasbe, propaganda, opera in antropologija, operna hiša (operne hiše), opera v Sloveniji, fenomen opere, partizanske pesmi, mirovniška komedija, filharmonična družba, politika in mediji, politični humor, politična kultura, tiskani mediji, javne prireditve, slovenski mediji, slovenska opera, sociološka satira, festival, družbena omrežja, ulična umetnost, študije opere, virtualni svetovi, popularna glasba, moda, dramaturgija, spletne strani, pornografija, gramofonske plošče, vizualna antropologija, feministična etika</p>
<p>SPOL, IDENTITETA, TELO</p>	<p>antična ženska, telo, identiteta, (kompozicija) telesa, moški(o) in ženski(o), feministična teorija, stereotip, stereotipizacija, feministična etika, feministična literarna teorija, feministična epistemologija, spolne razlike, enakost med spoloma, patriarhalno, spolna identiteta, žensko telo, ženska imena, konstrukcija identitete, fantje in dekleta, kulturna identiteta, delitev dela, dominantni spol, enake možnosti, etnična identiteta, družinsko življenje, ženske, spol in izobraževanje, spolnost, spolna dihotomija, spolne norme, v odnosu do spola, spolne relacije (in ideologije in ideologije, raziskovanje spolov, spolne vloge, študije spolov, človeško telo, idealna ženska, identitetne politike, lokalna identiteta, nacionalna identiteta, pozicija žensk(e), podeželske ženske, občutek pripadnosti, spolna orientacija, spolno nasilje, nasilje proti ženskam, postfeminizem, ženske, spolni stereotipi, oblikovanje identitete</p>

OTROCI IN MLADINA	otrok (otroci), mladi, otroštvo, skrb za otroke, otroci v Ukrajini, otroški muzej, osrediščeno na otroke, otroci v zibki, cestni otroci, ženske študije, mlajše generacije, mladi podjetniki, mladi kmetovalci, mladi ljudje, mlade ženske, podjetništvo med mladimi, subkulture
SOCIO-EKONOMSKE IN POLITIČNE TEME	ekonomija, ekonomski, politično, trg dela, menedžerski diskurz, globalizacija, menedžerska revolucija, finančno, denar, podjetništvo, modernizacija, politično in kulturno, politične okoliščine, politična kultura, politični diskurz, politična zgodovina, politična ideologija, politične implikacije, politiki, politične stranke, politično potencialno, politična znanost, politični sistem, hitri razvoj, slovensko politično, socialno politično, politično in gospodarsko, sindikat, svetovna banka, tekstilna industrija, politično nasilje, politični akterji, politična situacija, notranja politika
ŠPORT	šport, športnik, športno, alpsko smučanje.
ZDRAVJE IN ZAŠČITA	zdravje, bolezen, zdravje in bolezen, bolnica, zdravstveni sistem, zdravstveni strokovnjaki, zaščita, dostop do zdravja, dostop do zdravstva, otroška mortaliteta, medicinsko, azilni dom, ajurvedska praksa, rak na dojkah, skrb za starejše, skrb v Sloveniji, sistem oskrbe, izpostavljenost, delo v oskrbi, zaščita v skupnosti, pandemija covida, truplo, dentalna skrb, delavci v zdravstvu, skrb za zdravje, sistem zdravja, delavci v zdravstvu, nalezljive bolezni, neformalni sistem (zdravljenja), institucionalna zaščita, medicinska antropologija (medicinsko antropološko), medicinski razisem, medicinski sistem, duševne motnje, duševno zdravje, uradna medicina, starejši (ljudje), javno zdravje.
NARAVNA DEDIŠČINA	naravna in kulturna dediščina, Triglavski narodni park, monitoring (nadzor) biodiverzitete, kraška regija, vrste rib, obalni kraji (prostor), primorsko okolje, lokalno okolje, opazovanje ptic, slovenske ptice
ARHEOLOGIJA	arheologija (arheološki), arheoastronomija, arheoastronomske raziskave, arheološke raziskave, arheološka mesta, starodavni Maji, ostanki telesa, človeški ostanki, skeletalni ostanki, ostanki kosti, dentalno.
POPULACIJE IN MIGRACIJE	populacije (populacija), imigracije, emigracije, migracije, migrantski (migrantsko), migracijsko, poljedelska populacija, mobilnost, imigranti in begunci, integracija migrantskih otrok, korejska manjšina, pravni status, življenjski stil migrantov, lokalna populacija, lokalna skupnost, imigranti, migrantski begunci, migracijska politika, migracijski procesi, skupine migrantov, generacije, krajani, manjšinske skupine, starejši odrasli, starejše generacije, noseče iskalke azila, begunski iskalci azila, nacionalna populacija, iskalci azila, manjšine, demografija, korinstki slovinci, kočevski Nemci
TEHNOLOGIJA	tehnologija, komunikacijske tehnologije, mobilni telefon (telefoni), digitalne tehnologije, predilnica, orodje, gramofon
UMETNOST IN GLASBA	umetnost, umetnik, umetnina, glasba, pesem, performanca, umetnost in obrt, umetnost in kapitalizem, ples, dvojezične pesmi, sodobna umetnost, dramaturško vodenje, grafiti in ulična umetnost, etnomuzikologija, glasbeno življenje, glasbene prakse, glasba in ples, plesanje, igranje glasbe, glasbena kreativnost, ulična umetnost, sodobni ples, slika, slikar(ji), skulpture, pevec (pevka)

JEZIK IN KNJIŽEVNOST	jezik, (govorjeni) jezik, lingvistično, albanski govor, cerkvena literatura, jezikovne bariere, jezikovna ideologija, lingvistična ideologija, literarna imaginacija, literarne študije, semantično, literarno delo (literarna dela), proces spreminjanja jezika, slovenski jezik, slovenska literatura, literarna zgodovina, dialekti
DRUŽBOSLOVNE TEME	priključevanje EU, civilna družba, sodobna Evropa, sodobna slovenska, po Sloveniji, neoliberalizem, obmejna regija, soseska, hrvaška meja, hrvaška Istra, hrvaška meja, trg, vzhodna Evropa, Sepik provinca, evropska integracija, Evropa in EU, približevanje EU, članice EU, diskurzi, povezani z EU, vsakdanje življenje, moda in socialna distinkcija, humanistika in družboslovne znanosti, človekove pravice, prosti čas, demokratizacija, lokalna skupnost, nacionalna država (nacionalne države), postsocializem, postsocialistično, Evropska unija, javni prostor, Republika Slovenija, stanje v Sloveniji, slovenska vlada, slovenski narod, slovensko javno, slovenska družba, slovensko ozemlje, Slovenija in Hrvaška, socialnokulturno, trajnostni razvoj, tekstilni delavci, 21. stoletje, Združeni narodi, urbano in ruralno, urbano okolje, vojna in mir, Zahodni Balkan, slovenski nacionalni, družbeno življenje, socialne mreže, družbena realnost, družbeni kontekst, družbeni odnosi, družbeni odnosi, socialna konstrukcija, socialna distinkcija, družbeni nadzor, družbeni razvoj, socialne skupine, socialne pozicije, socialne prakse, socialne strukture
KULTUROLOŠKE TEME	kulturni antropologi, kulturna antropologija, kulturno ozadje, kulturni kontekst (konteksti), kulturne razlike, kulturne prakse, kulturni elementi, kulturni fenomen (fenomeni), kulturna interakcija, kulturno življenje, kulturni milje, kulturne kompetence, kolektivni spomin, kulturne aktivnosti, Bela krajina, kulturna društva, kulturni prostor, kulturne študije, kulturne vrednote, vpliva na kulturo, Dhërmi, ekonomsko in kulturno, etničnost in razred, etnični izvor, družinski člani, tabu, ideološki sistemi, medkulturni dialog, življenjske zgodbe, materialno in simbolno, organizacijska kultura, Papua Nova Gvineja, osebna imena, odnosi moči, slovenska kultura, južna Albanija, imaginacije morja, Jukatanski polotok, simbolna geografija, socialni spomin, produkcija znanja, lingvistično in kulturno, kulturno zgodovinsko, kulturna krajina, kulturni dejavniki, kultura v Sloveniji
IZOBRAŽEVANJE, ZNANJE, VEDENJE	izobraževanje, šola, znanje, socializacija, izobraževanje odraslih, pristopi v izobraževanju, avtoritarno starševstvo, učitelj, učna reforma, izobraževanje odraslih, izobraževalni sistem, družinsko izobraževanje, polje izobraževanja, formalna izobrazba, kurikulum, znanje in veščine, prenos znanja, učenje in poučevanje, okolje (okolja) učenja, možnosti učenja, vseživljenjsko učenje, uradno znanje, osnovna šola (osnovne šole), profesionalni razvoj, verouk, raziskovanje učenja, srednja šola, didaktično, osnovna šola, stili poučevanja, znanstveno znanje, transformativno učenje, transfer znanja, transformativna pedagogika, šolska paradigma, javna šola, izobraževalne institucije, visoko izobraževanje
CERKEV IN RELIGIJA	religija, cerkev, vera, krščansko, katekizem, cerkev svete(ga), cerkev svete Marije, religijske prakse, rimskokatoliška cerkev, verska skupnost, teologija, Jezus, srbska pravoslavna cerkev, katoliško, katoliško karizmatično gibanje, sveti duh, oče Bog

TURIZEM	antropologija turizma, turizem, turisti, temni turizem, temni turizem v Sloveniji, akterji v turizmu, dobrodošlost, turizemska krajina, turistični produkt, turistična destinacija, počitnice, turizem v Sloveniji
PSIHOLOŠKE IN SOCIOPSIHOLOŠKE TEME	psihološko, psihosocialno, psihopatološko, patološki narcisizem (narcis), serijski morilci, sociopsihološko, Freud, zadovoljstvo (life satisfaction)
OKOLJE	okolje, urbani, ruralno, voda, krajina (landscape), ekologija (ekološko), javni prostori, javna sfera, urbano kmetijstvo, urbana umetnost, urbana Burkina Faso
KMETOVANJE	agrarno, urbano kmetijstvo, kmetijski, kmetijske dejavnosti, kmetijski ciklus, kmetijski razvoj, kmetijska politika, kmetijska proizvodnja, kmetijski nakup, družinsko kmetovanje, trajnostno kmetijstvo.
BIOGRAFSKE TEME	Anton Korošec, Anton Tomaž Linhart, Miss Jenny, Niko Kuret, Olga Repnik, Peter Klepec, Vilko Novak, Stanko Vraz, Gregor Krek, Valentin Vodnik, Gunder Frank
DRUŽINA	družina, gospodinjstvo, sorodstvo, družinske kmetije, domače delo, vsakodnevno življenje, ljudje živijo, zasebna sfera, sorojenci

Opomba: Izločeni so vsi elementi s frekvenco štiri ali manj.

REFERENCE

- Amit, Vered. 2006. *Biographical Dictionary of Social and Cultural Anthropology*. London, New York: Routledge.
- Ballestero, Andrea. 2019. Anthropology of Water. *Annual Review of Anthropology* 48: 405–421. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-102218-011428>.
- Batchelder, Tim. 2005. An Anthropology of Air: The Townsend Letter Group. <https://go.gale.com/ps/i.do?id=GALE%7CA138483355&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=abs&issn=15254283&p=AONE&sw=w&userGroupName=anon%7Ea392718b> (17. 3. 2022).
- Bauer, Martin. 2000. Classical Content Analysis: A Review. V *Qualitative Researching with Text, Image and Sound: A Handbook*, ur. M. Bauer in G. Gaskell, 131–150. London: Sage.
- Bell, Sandra, idr. 2008. What counts?: Volunteers and their Organisations in the Recording and Monitoring of Biodiversity. *Biodiversity and Conservation* 17 (14): 3443–3454.
- Bernard, H. Russel 2006. *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. New York: Altamira Press.
- Borofsky, Robert. 2002. The Four Subfields: Anthropologists as Mythmakers. *American Anthropologist* 104 (2): 463–480. <https://www.jstor.org/stable/683998>.
- Chelcea, Liviu in Ioana Iancu. 2015. An Anthropology of Parking: Infrastructures of Automobility, Work, and Circulation. *Anthropology of Work Review* 36 (2): 62–73. DOI: <https://doi.org/10.1111/awr.12068>.
- Drisko, James W. in Tina Maschi 2016. *Content Analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- European Commission. 2012. *Meta-Analysis of Gender and Science Research: Synthesis Report*. Brussels: European Commission.
- Eriksen, Thomas Hylland. 2004. *What is Anthropology?* London: Pluto Press.

- Furrer, Oliver, Howard Thomas in Anna Goussevskaia. 2007. The Structure and Evolution of the Strategic Management Field: A Content Analysis of 26 Years of Strategic Management Research. *International Journal of Management Reviews* 10 (1): 1–23. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1468-2370.2007.00217.x>.
- Hart, Keith. 2004. Notes Towards an Anthropology of the Internet. *Horizontes Antropológicos* 10 (21): 15–40. DOI: <https://doi.org/10.1590/S0104-71832004000100002>.
- Hewes, Gordon W. 1957. The Anthropology of Posture. *Scientific American* 196 (2): 122–133.
- Gravlee, Clarence C. in Elizabeth Sweet. 2008. Race, Ethnicity, and Racism in Medical Anthropology, 1977-2002. *Medical Anthropology Quarterly* 22 (1): 27–51. DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1548-1387.2008.00002.x>.
- Korstanje, Maximiliano, E. 2015. The Anthropology of Airports, Criticism to Non Place Theory. *Advances in Hospitality and Tourism Research* 3 (1): 40–58. <http://www.ahtjournal.org/admin/dosyalar/9/3-essay-review.pdf>.
- Sangren, Steven. 2007. Anthropology of Anthropology?: Further Reflections on Reflexivity. *Anthropology Today* 23 (4): 13–16. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-8322.2007.00523.x>.
- Stojanowski, Christopher M. in Jane E. Buikstra. 2005. Research Trends in Human Osteology: A Content Analysis of Papers Published in the American Journal of Physical Anthropology. *American Journal of Physical Anthropology* 128: 98–109. DOI: <https://doi.org/10.1002/ajpa.20088>.
- Strauss, Sarah in Ben Orlove. 2003. *Up in the Air: The Anthropology of Weather and Climate*. London, New York: Routledge.
- Wallerstein, Immanuel. 2003. Anthropology, Sociology, and Other Dubious Disciplines. *Current Anthropology* 44 (4): 453–465. DOI: <https://doi.org/10.1086/375868>.
- Wood, Bernard. 2013. Four-Field Anthropology: A Perfect Union or a Failed State? *Society* 50: 152–155. DOI: <http://dx.doi.org/10.1007/s12115-013-9633-5>.

SPLETNI VIRI

Digitalna knjižnica Slovenije (dLib). 2022. <https://www.dlib.si/>.

Researchgate. 2022. <https://www.researchgate.net/>.

ANTHROPOLOGY IN SLOVENIA AT THE ONSET OF THE 21ST CENTURY: CONTENT ANALYSIS OF THE THEMATIC FIELD

The question of the content and structure of contemporary anthropology presents one of the crucial issues of the discipline at the onset of the 21st century. Numerous and diverse attempts have provided some answers (Borofsky, 2002; Wallerstein, 2003; Eriksen, 2004;), but a holistic map that would outline key features of the content and structure of the discipline is yet to be developed. Starting with the question, “What is anthropology in Slovenia at the onset of the 21st century?,” we performed a content analysis of 1162 articles, book chapters, research reports, and books authored by Slovenian anthropologists between 2000 and 2021. By focusing

on selected publications of Slovenian anthropologists in the last 22 years, we seek to present the content, structure, and evolution of the field of Slovenian anthropology and to discover other characteristics that are part of its integral image. Our study is based on two questions: (1) what is the thematic structure of Slovenian anthropology, and (2) what are its other characteristics that can be analyzed based on metadata associated with publications?

In answering these questions, we pursue two primary goals, (1) to map the field and (2) to analyze the metadata related to the field of Slovenian anthropology in the last 22 years. The results show that (1) within Slovenian anthropology 25 thematic groups can be categorized as primary, secondary, and tertiary, based on their frequency and continuity; (2) Slovenian anthropology exhibits thematic variety, but its central themes are relatively isolated and narrow in focus; (3) the field of Slovenian anthropology is heavily feminized; (4) it exhibits low levels of international reach, making it primarily limited to national context; and (5) themes within Slovenian anthropology exhibit relatively low levels of scientific reach. The map developed here is the first empirically substantiated mapping of Slovenian anthropology at the onset of the 21st century, and metadata provides valuable insight into selected essential dimensions of the field, especially regarding the thematic and geographic scope of the topics.

Izr. prof. dr. Andrej Naterer, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo,
andrej.naterer@um.si

Luka Verhovnik, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo,
luka.verhovnik@student.um.si

Polonca Škerget, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Oddelek za sociologijo,
polonca.skerget@student.um.si